

Αίτια της Οικονομικής Κρίσης: Διδαχές για την Κύπρο

Ο εντοπισμός των πραγματικών αιτιών της πρόσφατα προκύπτουσας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης θεωρείται μείζονος προτεραιότητας

Του
Δρα Παναγιώτη Θεοδοσίου*

ζήτημα τόσο σε ακαδημαϊκό όσο και σε πολιτικό επίπεδο. Η δική μου αναλυτική προσέγγιση καταδεικνύει ότι η πραγματική αιτία της κρίσης έγκειται στη σημαντική διάβρωση του εισοδήματος και γενικότερα του πλούτου της μεσαίας τάξης που έλαβε χώρα κυρίως στις αναπτυγμένες οικονομίες του πλανήτη μας κατά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες. Η ανεξέλεγκτη

εφαρμογή του δόγματος της φιλελευθεροποίησης των αγορών, που συνεχίζεται έως και τις μέρες μας, οδήγησε σε ένα ξέφρενο κύμα συγ-

ΑΝΑΛΥΣΗ

κωνεύσεων και εξαγορών ομοειδών επιχειρήσεων με αποτέλεσμα παρά πολλές βασικές αγορές να καταστούν λιγότερο ανταγωνιστικές. Παραδείγματα τέτοιων αγορών αποτελούν η πετρελαιοβιομηχανία, η φαρμακοβιομηχανία, οι τηλεπικοινωνίες και οι ασφάλειες. Η ενδυνάμωση της τιμολογιακής πολιτικής των επιχειρήσεων που απάρτιζαν τις σχετικές αγορές υποχρέωσε τα νοικοκυριά αφενός να ξεδεύουν αναλογικά περισσότερο μέρος του εισοδήματός τους για τα εν λόγω προϊόντα και υπηρεσίες και αφετέρου να δανείζονται για να διατηρήσουν το επίπεδο ευημερίας τους σταθερό. Στις ΗΠΑ, από τις αρχές του 2007, εκατομμύρια νοικοκυριά πτώχευσαν και οι κατοικίες τους πουλήθηκαν σε πλειστηριασμούς. Ο μεγάλος αριθμός των πλειστηριασμών οδήγησε σε απότομη πτώση των τιμών των κατοικιών, σε μείωση της ρευστότητας στην αγορά και σε περαιτέρω αύ-

ξηση των πτωχεύσεων. Ο φαύλος κύκλος πτωχεύσεων και πλειστηριασμών συνεχίστηκε μέχρι και τα μέσα του 2009. Το γεγονός ότι τα στεγαστικά δάνεια στις ΗΠΑ και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες αποτέλεσαν τη βάση για τη δημιουργία δομημένων επενδυτικών προϊόντων, τα οποία συγκροτούσαν μεγάλο μέρος πολλών χαρτοφυλακίων, μετέφερε το πρόβλημα και στον χρηματοοικονομικό τομέα. Η απότομη πτώση της αξίας των δομημένων αυτών προϊόντων επέφερε πανικό στις χρηματαγορές, με

αποτέλεσμα πολλοί χρηματιστηριακοί οικoί να κινδυνεύουν να καταρρεύσουν. Οι αρχές των ΗΠΑ και της ΕΕ έδρασαν παρεμβατικά σε πολλές περιπτώσεις με σκοπό να σώσουν τον χρηματοοικονομικό τομέα από σίγουρη κατάρρευση. Η αποδυνάμωση της μεσαίας τάξης πάντοτε οδηγεί σε μακροχρόνιες οικονομικές κρίσεις. Έτσι για την περίπτωση της κυπριακής οι-

κονομίας αυτό που θα πρέπει να καταστεί σαφές, ώστε να περιοριστούν οι επιπτώσεις της κρίσης και εμπρόσθετα να θωρακιστεί ενόψει μελλοντικών αναταραχών, είναι ότι όλες οι υιοθετούμενες πολιτικές θα πρέπει να στοχεύουν στην ενίσχυση της μεσαίας τάξης. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι η μεσαία τάξη είναι αυτή η οποία συνεισφέρει στα έσοδα του δημοσίου και αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας και της κοινωνίας μας. Όπως έχει πει και ο Αριστοτέλης, η αρμονική πολιτεία χρειάζεται οπωσδήποτε μεγάλη και εύπορη μεσαία τάξη, αφού αυτό μειώνει την πιθανότητα φατριών και βίαιων διαφωνιών που υπονομεύουν τη σωστή λειτουργία της.

** Καθηγητής Χρηματοοικονομικών, Κοσμήτορας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας και Μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)*